

Kort verslag van een excursie naar Groningen op 22 - 23 - 24 mei 1964 CARBOON - FLORA

W.F. ANDERSON en J.H. RÖMER

Na maandenlange voorbereiding, was dan eindelijk de dag daar, waarop wij voor het eerst massaal het Groningerland zouden binnenrukken.

Zorgvuldig was aan de hand van getijdetafels uitgerekend, wanneer het meest gunstige moment voor zulk een tocht aangebroken was. Het weer laat zich echter nog steeds niet van te voren berekenen en dat was dus een angstig afwachten, want wat moet je met honderd man in een stromende regen op een kale zeedijk. Gelukkig bleek later dit schrikbeeld niet in vervulling te gaan, integendeel, ook de weerstoestand was optimaal.

Eervolle vermeldingen verdienen:

Voor lezingen en organisatie excursie wadden:

Prof.Dr.L.M.J.U.van Straaten

J.Abrahamse, J.D.Buwalda, H.Dijkstra en zijn mannen te Pieterburen.

Voor organisatie excursie Lauwerszeewerken: Mevr.J.Zetsma-Reyne.

Voor organisatie excursie Hümling:H.R.Kruiter en A.P.Schuddebeurs

Voor hotelreserveringen: Tandarts H.J.Meijer.

Als verstkomende deelnemers: de Limburgers en verder allen die wij op dit moment vergeten te noemen allen hartelijk dank voor deze mooie dagen.

Welnu dan. Op vrijdag 22 mei stroomde de collegezaal van het Geologisch Instituut stikvol met belangstellenden die daar met grote aandacht de boeiende lezingen volgden van Prof.van Straaten en de heer Buwalda.

Foto I. In de collegebanken.
Foto Folkers.

II Langs de Kwelderrand.
Foto Folkers.

III Als vliegen in de stroop.
Limburg in moeilijkheden!
Foto Folkers.

IV Drs.J.van Deventer en Ir.H.Mans
 in strijd met de ebstroom.
 Foto Folkers.

V Het doorwaden van een priel.
 Foto Folkers

De heer Abrahamse kwam handen te kort om alle liefhebbers te voorzien van de fraaie kaart van Ameland van 1731 van Pieter de la Rive, welke op initiatief van Dr. G. Overdiep bij de firma Wolters is herdrukt.

Wij zullen geen poging wagen, de inhoud van de lezing van Prof. van Straaten weer te geven. In het Waddenboek dat elk van onze leden eind september toegezonden krijgt, wordt U voortreffelijk over deze onderwerpen ingelicht. Zaterdag was het wederom een stralende dag en het Groningerland vertoonde zich aan ons op zijn allermooist.

Te Pieterburen aangekomen werd allereerst de in volle werking zijnde korenmolen beklommen, waardoor de heer Buwalda tevens de gelegenheid kreeg ons verschillende geologische merkwaardigheden van het landschap te tonen. Daarna volgde nog een bezoek aan de botanische tuin en de fraaie kerk. Tijdens de bustocht naar de dijk, was de heer Dijkstra onvermoeibaar om ons op zeer boeiende wijze allerlei merkwaardigs van de streek te vertellen. Nu volgde een rustpoos op de dijk temidden van de blatende schapen, terwijl de heren Abrahamse en Buwalda scherp in de verte tuurden om te zien of de eb al voldoende doorzette om het wad te kunnen betreden. Eindelijk klonk het sein tot vertrek en zette de grote menigte zich in beweging. De zon scheen vanuit een strakblauwe hemel en de temperatuur noodde eerder tot een duik in het nabijgelegen water dan tot een fikse waddenwandeling. De eerste honderden meters liepen langs de stijland van de door het zeewater afgeknelde kwelder, waarna al gauw de weg naar het wad werd ingeslagen. Schoorvoetend probeerden velen de eerste slibbank te "nemen," wat tot gevolg had, dat juist zij tot ver over de enkels wegzakten. Enkele leden dachten er anders over en zochten een oversteekplaats in een dik slibpakket. Het resultaat was, dat zij tot de knieën in de blubber wegzakten, en zich met moeite hieruit wisten te verlossen. Deze "slibdoop" zou overigens de rest van het gezelschap niet bespaard blijven. Over de ruim een kilometer lange dam strompelde en struikelde men wadwaarts. Het "peloton" viel door deze "handicap" sterk uiteen. Bij een palissadenrij werd halt gehouden om uit te blazen en het gezelschap weer te verzamelen. Nu moest een slibveld worden gepasseerd. Een enkeling die het advies voor een goede uitrusting in de waddenwind had geslagen, betaalde reeds de tol: de lage gymschoenen bleven in het slib achter en de man moest blootsvoets verder. Als goede gidsen wezen de heren Abrahamse en Buwalda de weg over het door het wad getraceerde pad. Op de plaats namelijk, waar de uit het westelijk en het oostelijk zeegat komende vloedbewegingen elkaar ontmoeten, heffen deze krachten elkaar als het ware op en komt de watermassa tot rust. Als gevolg hiervan ontstaan gunstige voorwaarden voor sedimentatie. Dit resulteert in een slingerende "rug," die het pad markeert voor de ervaren wadloper. De bodemgesteldheid varieert er van zeer week slib tot keihard zand. Het slib, door de zee aangevoerd, wordt op het wad afgezet met behulp van dierlijke organismen. Schelpdieren, zoals mossels, werken er aan mee, dat het waterige slib geconcentreerd wordt, waardoor de bezinking - dus het achterblijven op het wad - wordt bevorderd. Aan het eind van het vele honderden meters brede slibveld werd de eerste priel bereikt, een aftakking van een geul waardoor het zee-water van en naar de wadden wordt gevoerd. Enkele enthousiastelingen zochten "op eigen kompas" de weg naar de priel en moesten deze voortvarendheid bekopen met een duik tot hun middel in een zuigende slibmassa, waaruit ze zich slechts met moeite wisten los te rukken.

Achter de priel lag een uitgestrekte zandbank. De gedachte om ook weer eens een tijdje over een normaal begaanbare "weg" te wandelen, deed - een enkeling uitgezonderd - beslissen tot de heupen

door de priel te waden. Het water bleek een zomerse temperatuur te hebben, zodat het voorwaar geen straf was tot zijn middel in het water te verdwijnen. Hierna kon men de ontelbare zandhoopjes op het wad zien, die door de in de grond verborgen waddenpier naar de oppervlakte worden gespoten. Een enkeling van het gezelschap had kort daarop het geluk op afstand een aantal zeehonden op een zandplaat te zien liggen, die zich koesterden in het voorjaars-zonnetje. Toen ze echter de wadlopers bemerkten, verdwenen ze ijlings in het water, af en toe met hun koppen boven het water uitkomend, nieuwsgierig als deze beesten nu eenmaal zijn.

Terug naar de dijk.

Op advies van de gidsen - links en rechts zag men overal groepjes mensen op het wad, waardoor de eenzaamheid van het zo uitgestrekte wad geweld werd aangedaan - werd in verband met het getij besloten tegen drie uur de terugtocht te aanvaarden. Hoewel er geen prielen meer "genomen" moesten worden, vroegen voorál de laatste kilometers door week slib voldoende inspanning om de soms luidruchtige gesprekken te doen verstommen. Groepsgewijs werd een uurtje later de palissade bereikt, waarna de laatste loodjes - van de dam tot de dijk - die dag zeker als lood zo zwaar wogen. Op de dijk was voor een provisorische wasgelegenheid gezorgd, waarvan een ieder profiteerde door zich het slib en de blubber van schoenen, armen en benen te wassen. Aan de heus niet aangename geur die het slib verspreidt, was men inmiddels geheel gewend.

Toen ook de laatste wadlopers zich "verschoond" hadden, kon de terugtocht met een bijzonder prettige ervaring rijker worden aanvaard.

De zondagexcursie.

Onze bus voerde ons door het Groningse landschap in snelle vaart naar Bellingwolde waar we de grens passeerden. Onderweg hadden we een glimp kunnen opvangen van de booractiviteit bij Slochteren, ook hadden we in de verte de zoutwinning van de K.N.Z. gezien.

Door het brede vrij lage Eemsdal gingen we verder zuidoostwaarts, hadden we eerst in Groningen het ontveende landschap kunnen waarnemen met grotendeels dekzand (Hogezand), in het Eemsdal zagen we nog dikke pakketten hoogveen.

Een belevenis op zich zelf was het naderen van het heuvelgebied van de Hümling, plotseling verheft uit de laagvlakte zich een heuvelgebied wat te vergelijken is met de Sallandse heuvelrug.

Het is merkwaardig hoe totaal het landschapsbeeld nu verandert, voor de oosterlingen uit ons gezelschap ontstaat direct het gevoel dat we min of meer "thuis" zijn. Veel overeenkomst is te zien tussen dit gebied en de Sallandse heuvels. In de grote groeven bij Werpeloh konden onze leden naar hartelust granieten verzamelen. Opvallend was de grote rijkdom aan Oslo-gesteenten, men kan toch duidelijk merken dat we daar in Werpeloh dichterbij de bron zitten.

Er werd veel verzameld, om enkele soorten te noemen; Kalbergetporfier, Ekeriet, Larvikiet, Norvikiet, Lectibariet.

Ook fossielen werden in grote aantallen opgeraapt, zo zagen wij Zeeëgels, sponsen, enkele Pecten en een mooi stuk verkiezelde hout. De heer Loman verleende zijn medewerking om een groot blok zwerfsteen rechtvaardig onder de liefhebbers te verdelen.

In de buurt van Lorup was een bijzonder gaaf Hunebed te bezichtigen; enkele dames zagen kans daar nog wat scherfjes van oud vaatwerk te vinden. Opmerkelijk was de ongerepte staat van dit graf en zijn omgeving.

Niet ver van deze plek werd een ontgonnen terrein afgegraasd naar artefacten, wel werden veel vuursteenscherven gevonden, maar meer van twijfelachtige soort. Het schijnt dat dit terrein nu wel uitgeput raakt.

De terugweg naar Groningen verliep onder aangenaam gesprek. In Bellingwolde werden de heer en mevrouw Kruiter afgezet en in Ho gezand de heer Schuddebeurs. Beide heren hebben zeer veel ertoe bijgedragen dat deze excursie een groot succes is geworden. Tegen 5 uur werd "de stad" bereikt en werden onze deelnemers gedropt bij het station en het hotel. Het was een mooi gezicht hoe kromgebogen lieden beladen onder vrachten stenen hun weg zochten naar station en hotel. De excursie was ten einde.